

Naredi si sam: Netopirnica

Besedilo: Tea Knapič in Simon Zidar Foto in ilustracije: Simon Zidar

Netopirnice oziroma hiške za netopirje so tip umetnega zatočišča, ki jih lahko ponudimo netopirjem ter s tem izboljšamo njihovo možnost preživetja v okolju, kjer je naravnih zatočišč malo ali kjer so bila ta uničena. Z njimi lahko netopirje celo privabimo v svojo bližino.

Netopirnice so različnih oblik, velikosti in izdelane iz različnih materialov. Ponazarjajo strukture, ki jih netopirji uporabljajo v naravnem okolju. Ozke ploščate netopirnice ponazarjajo skalne razpoke ali špranje v drevju, okrogle duplaste strukture pa posnemajo naravna drevesna dupla, ki jih izbirajo nekatere gozdne vrste netopirjev.

V prispevku vam bova predstavila leseno ploščato netopirnico z dvema razdelkoma tipa »Kent bat box« (prirejeno po: https://www.bats.org.uk/pages/bat_boxes.html oz. <https://www.Kentgroup.org.uk>), ki jo lahko izdelate tudi sami, ter podala navodila za namestitev netopirnice za čim uspešnejšo naselitev.

NAVODILA ZA IZDELAVO

Za izdelavo netopirnice potrebujete:

- ▶ neobdelan les debeline vsaj 2 cm (desko velikosti vsaj 120 x 25 cm) – npr. smrekov les
- ▶ 25 dolgih vijakov ali žebeljev
- ▶ ročno žago
- ▶ meter
- ▶ električni vrtalnik
- ▶ tesnilo (silikon ali lepilo)
- ▶ brusni papir
- ▶ žico
- ▶ zunanjo barvo na vodni osnovi (osnovni in zunanji premaz)
- ▶ pločevino ali drug nepropusten material

Za eno netopirnico potrebujemo deske in letvice naslednjih velikosti:

del	količina	velikost (cm)
streha (A)	1	25* x 16 x 2
zadnja plošča (B)	1	45 x 20* x 2
srednja plošča (C)	1	33 x 20* x 2
sprednja plošča (Č)	1	21 x 20* x 2
zadnje vmesne letvice (D)	2	33 x 2 x 2
sprednje vmesne letvice (E)	2	21 x 1,5 x 1,5
podporne letvice (po želji) (F)	2	20* x 2 x 2

V tabeli so mere, ki so prilagodljive, označene z zvezdico.

1. Izrezani deski B in C po zgornji strani še dodatno nabrazdajte z do 3 mm globokimi zarezi. Pri tem si pomagajte z ročno žago, s potegi z žebli ali izvijačem, da dobite čim bolj hrapavo površino. Groba površina netopirnice netopirjem omogoča lažji dostop in boljši oprijem med visenjem.
2. Obrusite robove pripravljenih deščic in vse pripravljene elemente (razen strehe – A in podpornih letvic – F) sestavite kot na *sliki a*. Pozorni bodite, da med stiki ni rež ali špranj.

Ploščata lesena netopirnica z dvema razdelkoma je primerno nadomestno zatočišče za manjše vrste netopirjev.

Pomembno je tudi, da vse elemente na eni strani natančno poravnate (*slika b*).

3. Na označenih mestih (*modre oznake*) vnaprej zavrtajte luknje v les, da ob vijachenju vijakov ne bo prišlo do pokanja lesa. V luknje privijačite vijake. Namesto vijakov lahko uporabite tudi žblje.
4. Notranje stike netopirnice dobro zatesnite s silikonom ali lepilom, s čimer boste preprečili preprih in puščanje vode.
5. Na ogrodje privijačite deščico za streho (A) (*slika b*). Nanjo lahko namestite pločevino ali drug nepropusten material za dodatno zaščito pred dežjem. Dodate lahko tudi podporne letvice (F) kot na *sliki a*.
6. Za boljšo zaščito netopirnico po zunanji strani premažite z osnovnim premazom na vodni osnovi. Premažete lahko tudi pristajalni in vhodni del netopirnice, vendar ne notranjosti. Nato po zunanji strani nanesite še tanek sloj barve na vodni osnovi. Pomembno je, da zaščitite le zunanje dele netopirnice in ste pri izbiri premaza pazljivi. Kemikalije v raznih barvah lahko namreč škodujejo netopirjem in povzročijo celo njihovo smrt.
7. Vijake za pričvrstitev žice za obešanje netopirnice privijačite na sprednji rob sprednje plošče Č (*slika c*) ali na stran netopirnice (*srednja plošča C, slika č*). Na vijake pritrdite ustrezno dolgo žico, s katero obesite netopirnico na izbrano mesto.

Pri izdelavi je najpomembnejša širina rež oz. vhoda v netopirnico, ki naj bo med 15 in 20 mm, ostale dimenzije netopirnice se lahko prilagodijo. Širina izdelane netopirnice je povsem prilagodljiva; večja netopirnica bo nudila več prostora za večje število netopirjev.

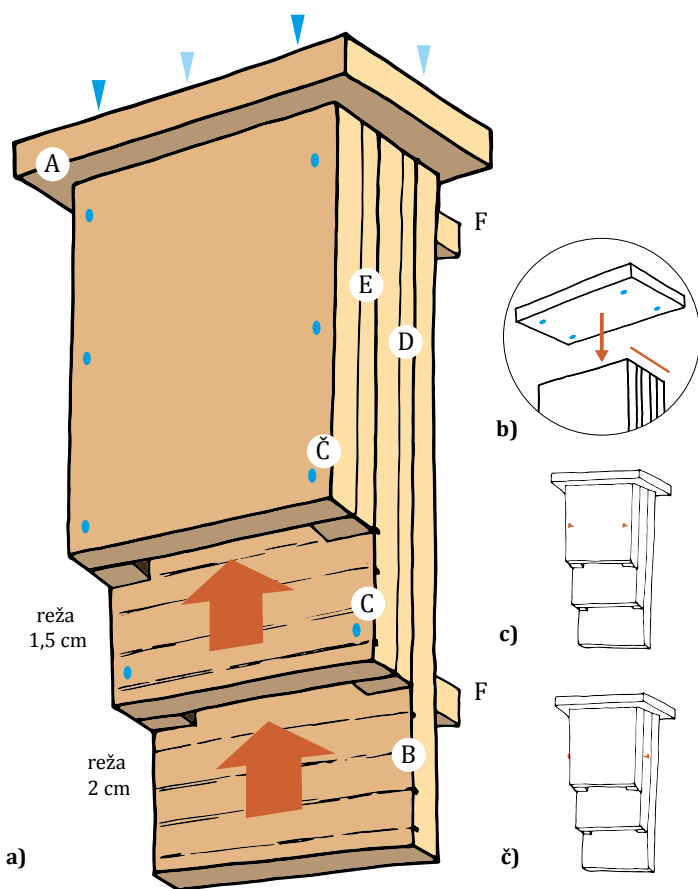
NAMESTITEV NETOPIRNICE

Izbor mesta, kamor boste namestili netopirnico, je zelo pomemben za uspešno naselitev vaše netopirnice. Tako kot mi se tudi netopirji na enih območjih raje zadržujejo kot na drugih. Še posebej radi so na mestih, kjer je na razpolago obilo hrane in stalen vir vode. Kar nekaj vrst netopirjev se je prilagodilo na življenje v bližini človeških bivališč in zanje bo predstavljena netopirnica primerno dnevno počivališče.

V splošnem imajo netopirji radi, da je v njihovih počivališčih toplo, ni prepišno in po špranjah ne zamaka. Tako sta lokacija in orientacija netopirnice med najpomembnejšimi dejavniki pri izbiri počivališča. Da bo v netopirnici vedno prijetno toplo, jo namestite na nezasenčene dele stavbe ali na drevo; priporočamo predvsem južno in zahodno stran neba. Poskrbite, da bo netopirnica zaščitena pred vetrom, vendar naj pred njo ne bo ovir (npr. drevesnih vej) za lažji dostop netopirjem. Pri nameščanju na drevo bodite pozorni tudi na to, da preletna odprtina ne bo dostopna plenilcem, predvsem domačim mačkam.

Na deblo drevesa lahko namestite dve do tri netopirnice, obrnjene v različne smeri. Tako bodo imeli netopirji možnost izbire tiste, ki jim glede na temperaturo najbolj ustreza. Višina namestitve naj bo vsaj 3, še bolje pa 5 metrov od tal.

Enako velja za netopirnice na stavbah. Netopirnica naj ne bo izpostavljena močnim vetrovom, vendar naj bo lahko dostopna. Najdite mesto, kjer bo vsaj del dneva obsijana s soncem. Če vas skrbi, da vas bodo motili netopirski iztrebki, lahko pod netopirnico namestite še poličko za lovljenje gvana.

Načrt za izdelavo ploščate lesene netopirnice »Kent bat box« z dvema razdelkoma različnih širin rež.

Netopirji so nočne živali, zato naj umetna nočna razsvetljava neposredno ne osvetljuje netopirnice ali letalnega območja pred njo, saj se večina vrst netopirjev takim predelom izogiba.

SPREMLJANJE POSTAVLJENE NETOPIRNICE

Včasih lahko traja dolgo časa, da netopirji najdejo ponujeno zatočišče in ga začnejo redno uporabljati. Čakate lahko tudi več let! Zato bodite potrpežljivi in netopirnico po namestitvi pustite pri miru. Če bo potrebno popravilo, to naredite v zimskem času, ko netopirjev v netopirnici ni.

Ko se netopirji naselijo, jih v novem domu ne vznemirjajte. Prve znake naselitve boste opazili pod netopirnico; tam se bodo začeli nabirati netopirski iztrebki oz. gvano. V času sončnega zahoda lahko opazujete netopirnico in med izletavanjem preštejete, koliko netopirjev se je naselilo vanjo.

OBVESTITE NAS O NAMEŠČENI NETOPIRNICI

Veseli bomo, če nas boste o namestitvi netopirnice obvestili na elektronski naslov netopirji@sdpvn-drustvo.si. Z veseljem bomo skupaj spremljali naselitev vaše netopirnice!

Prispevek je bil pripravljen v sklopu projekta Netopirji – skrivnostni Ljubljancani 3, ki ga sofinancira Mestna občina Ljubljana. 🌿

Belorobi netopir (*Pipistrellus kuhlii*) za zatočišča izbira ozke špranje, zato mu za domovanje ustrezajo tudi ploščate netopirnice.